

Møde for lukkede dører, Stortinget 24. april 1909

Møde for lukkede dører i Stortinget
den 24. april 1909 kl. 10.00.

Præsident: Liljedahl

Præsidenten: Dette møde er sat for lukkede døre til behandling af de sager, som konfidentielt er tilstillet hver repræsentant, og som derfor forudsættes kjendt. Vedkommende propositioner har været tilstillet toldkomiteen, som har leveret indstilling i sagen. Jeg forudsætter, at regjeringens medlemmer fra først af har adgang til dette møde. Forlanger nogen ordet angaaende spørgsmaalet om møde for lukkede døre?

Egede-Nissen: Jeg tillader mig at foreslaa, at mødet foregaar for aabne døre. En lignende sag blev i Sverige debatteret for aabne døre, og jeg kan ikke tro, at der kan være større grund for vor nationalforsamling til at holde denne sag skjult, end det var for riksdagen i Sverige.

Hans Hansen: Jeg tillod mig underhaanden at rette den henstillen til repræsentanten, om han ikke vilde vente med sine bemærkninger, til regjeringens medlemmer var kommet ind i salen.

Præsidenten: Regjeringens medlemmer er givet adgang til mødet og har nu indfundet sig.

Egede-Nissen: Jeg mener altsaa, at der ingen grund er til ikke at behandle denne sag i et møde for aabne døre. Det, som besluttet her idag, kommer alligevel til at blive offentliggjort senere, og der er intet, som mere taler for, at man i dette land skal behandle denne sag for lukkede døre, end tilfældet var i Sverige. Jeg er ogsaa bange for, at et stort og hidtil ganske mægtigt parti her i landet vil blive temmelig reduceret, hvis denne sag, vi her skal behandle, gaar igjennem, derfor mener jeg, at der idag bør handles i fuldt lys. Dette skylder man ogsaa at gjøre af hensyn til dem, der vil kjæmpe for selvstyre, og forat de krav, som afholdspartiet vil søge at gennemføre, i ethvert fald ikke skal bli aldeles forsumpede. Men der bør falde det fulde offentlighedens lys over denne sag, ogsaa forat de, der har ansvaret, offentlig kan faa bære sit ansvar, og forat de, der vil stemme mod, kan faa gjøre det i dagens fulde lys og fremholde de grunde, hvorfor de ønsker at stemme mod. Jeg vil derfor indtrængende henstille til forsamlingen, at man foretager dette møde for aabne døre. Jeg har konfereret med enkelte af toldkomiteens medlemmer af forskjellige partier, og disse har meddelt mig at der ingen grund er til at holde disse forhandlinger for lukkede døre. Ligesaa er det mig underhaanden sagt, at statsministeren intet har imod forhandling for aabne døre, hvorimod handelsministeren skal ønske, at sagen foretages for lukkede døre.

Præsidenten skal forhøre, om hr. Egede-Nissen har fremsat forslag om, at mødet skal holdes for aabne døre.

Egede-Nissen: Ja.

Præsidenten refererede forslaget.

Statsminister Gunnar Knudsen: Det havde været min hensigt at forlange ordet straks i anledning af dette spørgsmål. Der har med hensyn til det spørgsmål, om forhandlingerne bør holdes for aabne eller lukkede døre, været fremholdt underhaanden mand og mand imellem forskellige meninger. Det maa jo erkjendes, at det at behandle en sag som denne for lukkede døre har den væsentlige fordel, at da kan repræsentanterne udtale sig ganske frit og uforbeholdent, og jeg vil lægge til, at regjeringen kom nærmest til den slutning ved en tidligere overveielse, at det vilde være rettest at behandle det for lukkede døre. Man er imidlertid, da denne tirade om brændevinslovgivningen er refereret i komiteens indstilling, kommet til det resultat, at det lettelig vilde kunde give anledning til misforstaaelse, og kanske til misbrug, dersom ikke forhandlingerne blev holdt for aabne døre, saa debatten kunde kaste det lys over denne bestemmelse, som en alsidig debat vil gjøre. Vi vil derfor anbefale, at denne debat holdes for aabne døre.

Hans Hansen: Komiteen har gjentagne gange drøftet dette spørgsmål, og det var ogsaa min mening at bringe det paa bane ved mødets begyndelse. Vi er kommet til det resultat, at det ønskeligste er, at forhandlingerne sker for aabne døre. Der er to ting, som taler derimod. Det første er, at hvis forhandlingerne nu offentliggjøres, vil det have til følge, at bestemmelsen om vintoldens nedsættelse bliver bekjendt nogle dage, før den kommer til at træde ikraft. Praktisk talt, mener jeg, at det ingensomhelst betydning vil have, idet alle interesserede er forberedt paa og har indrettet sig paa et nedslag; det er jo tilstrækkelig publiceret paa forhaand. Det andet er, at det her - ikke i vort forhold indadtil, men i vort forhold udadtil - handler om meget ømtaalelige sager. Naar komiteen derfor er gaaet med paa at anbefale forhandling for aabne døre, er det under den forudsætning, at enhver af tingets medlemmer er fuldt opmærksom paa, hvad det her gjælder. Man kan jo ikke i et møde for aabne døre tale saa frit og berøre vort forhold til fremmede lande paa en saadan maade, som man muligens kunde ønske at gjøre i et møde for lukkede døre; forsaavidt vil det lægge baand paa diskussionen. Men jeg mener paa den anden side, at det medfører saa ubestridelige fordele, at der kastes lys over denne sags behandling, at jeg for min part ogsaa vil tillade mig at anbefale, at mødet holdes for aabne døre.

Statsminister Gunnar Knudsen: Jeg vil ogsaa i tilslutning til, hvad der er udtalt af toldkomiteens

formand henstille til repræsentanterne, at de udtaler sig med stor forsigtighed, naar det gjælder forholdet til et andet land. Naar det gjælder indenrigske spørgsmaal, kan det ikke være saa farligt om debatten antager lidt skarpe former, og om der udtales skarpe domme, det gaar udover den enkelte eller det enkelte parti; men naar det gjælder udlandet, vil enhver udtalelse, som kan virke skadelig, skade hele landet og os allesammen. Det er det, som gjør forskjellen saa stor, naar der tales om udenrigske, og naar der tales om indenrigske spørgsmaal. Jeg vil derfor indstændig henstille, at man er varsom i sine udtalelser.

Hans Hansen: Jeg vil bare føie til, hvad jeg tidligere sagde om vort forhold til udlandet, at jeg for min part ikke saameget har taget sigte paa den foreliggende deklARATION, som jeg har næret lidt frygt for, at man muligens kunde komme til at streife ind paa andre traktater og særlig fremholde, hvilke fordele man har af dem. Jeg siger da specielt til vor spanske traktat. Det mener jeg vilde være en meget farlig ting, hvis man f.ex. her under debatten kom til at fremholde de fordele. Det kunde komme os til skade senere, idet vedkommende land da vilde tage det til indtægt og kanske stille krav i samme retning, som - og mere yderliggaaende end - Frankrige nu har stillet.

Præsidenten: Der foreligger intet forslag om, at dette møde skal holdes for lukkede døre. Der er fra præsidentens side ikke fremsat saadant forslag. Mødet var sat for lukkede døre, forat stortinget kunde faa anledning til at afgjøre, om de paa kartet opførte sager skulde blive at behandle paa den maade. Efter de fra regjeringen og fra toldkomiteens formand fremkomne udtalelser, gaar præsidenten ud fra at dette møde bliver at holde for aabne døre, og besked derom vil blive givet.
